

Övning epizooti 2019-06-28

Länsstyrelsen bjuder härmed in till övning med temat epizooti.

En epizootisjukdom är en **allvarlig smittsam djursjukdom** som kan utgöra ett **hot mot människors eller djurs hälsa** och **påverka enskilda personer samt samhället i stort**.

Dessa sjukdomar omfattas av en speciell lagstiftning som bestämmer **hur man ska agera vid misstanke** för att minska risk för vidare smittspridning och underlätta bekämpning. Den som har hand om ett djur och misstänker att det smittats av en sådan sjukdom är skyldig att direkt anmäla det till veterinär.

Fallbeskrivning/scenario följer på nästa sida

Bild: Jordbruksverket

Kommunen

SCENARIO

DETTA HAR HÄNT

En hästägare boende i Ockelbo har på grund av förra årets torra haft svårt att få tag i foder och därför importerat hösilage från Estland. Flera av balarna gick sönder i transporten och hösilaget visade sig till stor del vara av dålig hygienisk kvalitet. Flera balar kasserades och resterande plastades om. De kasserade balarna har hästägaren stående öppnade på gården.

I trakterna kring Sandviken har jägare stött på döda vildsvin och något vildsvin har också verkat påverkat vid jakt. Vildsvinet uppträdde märkligt och verkade påverkat av sjukdom då det inte flyttade sig eller sprang undan som resten av flocken.

Distriktsveterinären blir uppringd av en lantbrukare som har utegrisar i Ockelbo. Han har några grisar som inte verkar må bra. Vid besöket noteras två grisar med aptitlöshet och nedsatt allmäntillstånd. När veterinären frågar närmare berättar lantbrukaren att en sugga kastade för en månad sedan och ytterligare några veckor tidigare var det en gris som dog. Veterinären observerar även att några av smågrisarna och några av de lite större grisarna är så kallade "pyamasgrisar". Lantbrukaren förklarar att de har haft besök av vildsvin i besättningen och att pyamasgrisarna är korsningar.

En annan lantbrukare i Kilafors hör av sig till Distriktsveterinären. Kilaforslantbrukaren är bekymrad då han har flera sjuka grisar i besättningen och han behöver hjälp med en bedömning. Distriktsveterinären hör per telefon att symtomen tyder på att man kan misstänka att det inte är någon vanlig grissjukdom.

Distriktsveterinären ringer SVA:s epizootijour och de kommer fram till att sjukdomen ASF, Afrikansk svinpest kan misstänkas. Jordbruksverket och Länsveterinären varskos. Distriktsveterinären hämtar epizootiutrustning på Länsstyrelsen och åker ut till gården för att ta prover. Gården spärras av.

Några timmar senare kommer provsvaret att det är Afrikansk svinpest som gården i Kilafors drabbats av. Nu påbörjas smittspårning och man beslutar även att provta gården med pyjamasgrisar i Ockelbo samt vildsvinet som sköts. Både gården med utgångsgrisar i Ockelbo liksom vildsvinet konstaterades med Afrikansk svinpest. Ockelbogården spärras också av.

Två jaktlag hör av sig om tre vildsvin, ett som påträffats dött, ett som skjutits samt ett som verkade slött och sjukt.

Kommunen

Alla kommuner besvarar samtliga frågor

NUTID/IDAG

Grisarna på gården med utegångsgrisar i Ockelbo samt svingården i Kilafors har nu avlivats och ligger på hög med desinfektionsmedel över kadavren i väntan på bortforsling. Beslut har fattats om bortforsling och destruktion.

KOMMUNEN: Vilka aspekter behöver kommunen beakta i detta fall vad gäller miljö samt vattentäkt?

Vad gäller de döda vildsvinen så befaras fler sjuka vildsvin påträffas i skogarna. Jordbruksverket har fattat beslut om att kropparna ska grävas ned i sk epizootigravar.

KOMMUNEN: Vilka aspekter när det gäller epizootigravar behöver kommunen beakta?

Gårdarna i Kilafors och Ockelbo är avspärrade samt en zon runt med en radie av 3 och 10 km. I Kilafors innebär det avspärrningar vid riksväg 83, vilket påverkar transporttrafik till Bollnäs tätort.

KOMMUNEN: Vilka aspekter när det gäller påverkan på infrastrukturen påverkar kommunen?

Smittspårningen har lett vägarna till hästägarens importerade foder och de kasserade öppna balarna som vildsvin ätit ur eller varit i kontakt med. Jordbruksverket har fattat beslut om att fodret ska eldas upp.

KOMMUNEN: Vilka aspekter när det gäller att elda upp fodret kan påverka kommunen?

Kommunen

Alla kommuner besvarar samtliga frågor

Gödslet från svingårdarna kan vara smittförande och därför har Jordbruksverket fattat beslut om att det ska destrueras, eldas upp. När det gäller gödsel från utegångsgrisarna så är det mer komplicerat då deras hagar/fällor är kontaminerade med gödsel. Därför behöver dessa grävas ur.

KOMMUNEN: Hur kan kommunen bistå i genomförandet av Jordbruksverkets beslut?

Jordbruksverket har fattat beslut om att vildsvinsstammen i hela Ockelbo och Kilafors kommun ska skjutas av i försök att stoppa sjukdomen. Detta ska ske med hjälp av åteljakt.

KOMMUNEN: På vilket sätt kan kommunen bistå vid avskjutningen av vildsvin?

Media rapporterar om det konstaterade epizootiutbrottet med rubriker som "Monsterviruset hotar Sveriges livsmedelsförsörjning". Telefonerna går varma och antalet besök på kommunens hemsida gör att den kraschar. Läget kompliceras av att sjukdomen involverar den inhemska vildsvinsstammen.

KOMMUNEN: På vilket sätt hanterar kommunen mediastormen?

En närliggande granne till gården i Kilafors hör av sig. Grannen är sallads- och jordgubbsodlare, samt tillverkare av jordgubbssylt. Hen har också tillverkat korv av kött från gården med utegångsgrisar. Salladen och jordgubbarna har levererats till ett äldreboende och en förskola i närheten. Korven har sålts i deras gårdsbutik.

KOMMUNEN: Hur hanterar kommunen detta?

En restaurangägare i Ockelbo hör av sig eftersom hen vanligtvis får leverans från gården med utegrisar. Hen undrar nu om det innebär några risker för hens gäster. Restaurangen har egen kompostering där matavfall komposteras.

KOMMUNEN: Vad gör kommunen åt detta?

Afrikansk svinpest

Symtom på afrikansk svinpest

Symtom kan vara allt från en perakut form med mycket snabbt förlopp då grisarna dör innan några symtom har hunnit observeras, till en långsammare form med varierande sjukdomsbild som kan fortgå under flera månader. Akut form av afrikansk svinpest börjar med hög feber som följs av upphörd foderlust och nedsatt allmäntillstånd. Dräktiga suggor kastar vanligen på ett tidigt stadium. Huden blir ofta blåaktigt missfärgad på delar av kroppen. Gången är ostadig och okoordinerad. Andningssvårighet, ögonflöde, kräkningar, diarré samt blödningar från mun och ändtarm är andra symtom som kan ses. Smittade djur dör vanligen inom fem till tio dagar. Även om sjukdomsbilden hos ett infekterat djur i typiska fall är dramatisk, kan man på grund av smittans natur förvänta sig att endast enstaka djur i en besättning drabbas initialt. Vildsvin drabbas med samma symtom som tamgrisar.

Smittvägar

Smittspridning kan ske via direktkontakt mellan djur, eller genom indirekt överföring via till exempel personer, transportbilar, redskap med mera. Eftersom viruset kan överleva flera år i kylt eller fryst kött och i många rökta eller saltade produkter så är matavfall ett mycket viktig spridningssätt till nya områden. Det är därför förbjudet att föra med sig kött och köttprodukter från tamsvin och vildsvin från vissa zoner inom de länder där smittan upptäckts.

Förekomst

Sedan 2014 förekommer afrikansk svinpest även i EU. Sjukdomen har etablerat sig i vildsvinsstammar i flera av dessa länder men utbrott har också i varierande omfattning förekommit i grisbesättningar. Under 2018 påvisades smitta dessutom i grisbesättningar i Kina, och sjukdomen fick där snabbt en geografiskt ganska omfattande utbredning. Den utveckling avseende förekomst av afrikansk svinpest utanför Afrika som setts den senaste 10 årsperioden är en följd av introduktion av sjukdomen till Georgien 2007 med efterföljande smittspridning och etablering.

